

Työturvallisuus ja sen kehittäminen Metsänhoitoyhdistys Kihniö-Parkanossa

Hannu Marttila

OPINNÄYTETYÖ

Joulukuu 2020

Metsätalouden tutkinto-ohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Metsätalouden tutkinto-ohjelma

MARTTILA HANNU:

Työturvallisuus ja sen kehittäminen Metsänhoitoyhdistys Kihniö-Parkanossa

Opinnäytetyö 37 sivua, joista liitteitä 1 sivu
Marraskuu 2020

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää toimihenkilöiden työturvallisuustilanne ja sen kehityskohdat Metsänhoitoyhdistys Kihniö-Parkanossa. Selvitys tehtiin yhdistyksen pyynnöstä ja tarkoituksena oli selvittää, onko yhdistyksen toimihenkilöiden työturvallisuudessa kehittämisen kohteita. Asiaa selvitettiin tutustumalla metsätoimihenkilötyön työturvallisuuden taustoihin ja tekemällä toimihenkilöille haastattelut, liittyen kyseisiin asioihin.

Taustojen tutkimisen ja haastatteluiden jälkeen selvisi, että työturvallisuusasiat ovat hyvällä mallilla, eikä merkittäviä puutteita ole. Yhdistyksessä on panostettu työvarusteisiin, työturvallisuusasioista keskusteluun ja niiden esillä pitämiseen. Lisäksi koko henkilöstö käy ensiapukursseilla säännöllisesti.

Työturvallisuuden kehittämiskohteet olivat enimmäkseen jo kunnossa olevien asioiden hiomista entistä paremmiksi, eivätkä niinkään täysin uusia asioita. Toimihenkilöiden on käytettävä kypärää hakkuutyömailla vieraillessaan ja heidän on ilmoitettava paremmin maastoon menemisestä. Lisäksi yleisten työturvallisuuteen liittyvien oppaiden ja ohjeiden on oltava paremmin kaikkien tiedossa.

Asiasanat: työturvallisuus, metsänhoitoyhdistys, kehittäminen

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme of forestry

MARTTILA HANNU:

Work safety and its development in Forest Management Association Kihniö-Parkano

Bachelor's thesis 37 pages, appendices 1 page
November 2020

The objective of this thesis was to find out how's the situation of work safety of employees in Forest Management Association Kihniö-Parkano. The investigation was done for the request of the association and its meaning was to clarify, if there is things in employees work safety, that need developing. This was done by investigating the backgrounds of work safety in forestry and doing interviews for employees.

After investigating the backgrounds and doing the interviews, it was clear that work safety in the association is in good level and there are no significant shortcomings. Work safety is often brought up in conversations in the association and the association has invested in work gear. In addition to this, the whole personnel participate in first aid educations regularly.

The development of work safety was mostly making already good things even better and not so much anything totally new. The employees need to use helmets in logging locations and they need to report more about going to forest locations. In addition to these, the manuals of work safety need to be better known to all employees.

Key words: work safety, forest management association, development

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	TYÖTURVALLISUUDEN SÄÄTELY LAISSA	7
	2.1 Sääteley.....	7
	2.2 Laeista yleisesti.....	7
	2.3 Työturvallisuuslaki.....	8
	2.3.1 Työnantajan velvollisuudet lain mukaan	8
	2.3.2 Työntekijän velvollisuudet lain mukaan.....	9
	2.3.3 Työtä koskevia säännöksiä.....	9
	2.3.4 Yhteistoiminta.....	10
	2.4 Valtioneuvoston asetus puunkorjuutyön turvallisuudesta	11
3	PAIKALLISEN TASON OHJEET JA SÄÄNNÖT	12
	3.1 Metsätehon työturvallisuusopas	12
	3.2 Paikallinen työsuojelu.....	12
	3.2.1 Työsuojelun toimintaohjelman kuvaus	12
	3.2.2 Työsuojelun toimintaohjelman toimenpiteet ja suunnitelmat	13
4	TYÖTURVALLISUUS MAASTOSSA	14
	4.1 Hakkuutyömaalla vierailu	14
	4.2 Kuormaus ja pinot.....	14
	4.3 Liukastuminen tai kompastuminen	15
	4.4 Autolla ajaminen	15
	4.5 Eläimet ja hyönteiset.....	16
	4.5.1 Suurpedot ja hirvet	16
	4.5.2 Kyy	16
	4.5.3 Puutiaiset.....	17
5	TYÖTURVALLISUUS TOIMISTOLLA.....	19
	5.1 Näyttöpäätetyö ja ergonomia	19
	5.2 Sisäilmasta aiheutuvat oireet	19
6	TAPATURMIIN VARAUTUMINEN	21
	6.1 Varautuminen toimistolla.....	21
	6.2 Varautuminen maastossa.....	21
7	TOIMIHENKILÖIDEN HAASTATTELUT	23
	7.1 Haastatteluiden menetelmä ja suorittaminen.....	23
	7.2 Haastattelut.....	24
8	POHDINTA.....	33
	LÄHTEET	35
	LIITTEET	37

Liite 1. Toimihenkilöiden haastattelukysymykset.....	37
--	----

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia, millainen tilanne Metsänhoitoyhdistys Kihniö-Parkanossa on toimihenkilöiden työturvallisuuden suhteen ja miten sitä tulisi kehittää. Tutkiminen tapahtuu selvittämällä mitkä asiat säätelevät työturvallisuutta ja mitä riskejä tai huomioon otettavia asioita toimihenkilöiden työturvallisuudessa on. Yhdistyksen toimihenkilöille tehtiin haastattelut työturvallisuustilanteen selvittämiseksi ja kehityskohtien löytämiseksi. Haastattelut käydään läpi tässä työssä taustateorian jälkeen.

Taustatiedoissa käydään läpi asioita, jotka ovat oleellisia työn rajauksen suhteen. Työssä käsitellään vain toimihenkilöiden työturvallisuutta, eikä esimerkiksi metsurien tai koneenkuljettajien, joten taustatietoja on tutkittu sen mukaan. Esimerkiksi moottorisahaan tai työkoneiden käyttöön liittyviä asioita ei nosteta esille, koska ne eivät ole oleellisia tämän työn kannalta. Sen sijaan esiin nostetaan asioita, jotka koskettavat Metsänhoitoyhdistyksen toimihenkilöiden rutiininomaista työskentelyä.

Toimihenkilöiden haastattelujen ja työn taustatietojen avulla, on tarkoitus selvittää, mikä on yhdistyksen nykytilanne toimihenkilöiden työturvallisuudessa ja onko siinä kehityskohteita. Työn lopussa on tulosten pohjalta valmistunut pohdinta kyseisistä asioista.

2 TYÖTURVALLISUUDEN SÄÄTELY LAISSA

2.1 Sääteily

Työturvallisuuden ja työntekijöiden terveyden edistämiseksi on Suomessa laaja lainsäädäntö ja sen kautta pyritään varmistamaan työntekijöiden fyysinen ja henkinen hyvinvointi, sekä työehtojen täyttyminen. Lainsäädäntö perustuu pitkälti Euroopan unionin määrittämiin asetuksiin ja direktiiveihin. Ne eivät kuitenkaan sellaisenaan ole voimassa Suomessa, vaan ne siirretään osaksi suomalaista lainsäädäntöä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020.)

Tässä luvussa käydään läpi eri lakeja ja asetuksia, joita työturvallisuuteen liittyy, siinä määrin kun ne ovat opinnäytetyön tavoitteiden valossa oleellisia. Nämä kohdat ovat sellaisia, jotka voivat selkeästi koskea MHY:n toimihenkilön työtehtäviä.

2.2 Laeista yleisesti

Suomen perustuslain mukaan julkisen vallan tulee huolehtia työvoiman suojelusta. Perustuslain lisäksi on muita lakeja, joilla säädellään työturvallisuutta ja työsuojelua. Näitä ovat mm. työturvallisuuslaki, laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta, sekä työterveyshuoltolaki. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020.)

Työturvallisuus ja siitä huolehtiminen on kaikkien työpaikalla toimijoiden yhteinen asia. Kaikkien tulee havainnoida ja ennakoida mahdollisia vaaroja, sekä pitää huolta niin omasta, kuin muiden hyvinvoinnista. Kun työpaikalla työturvallisuuteen liittyvät asiat ovat kunnossa, kaikilla on tiedossa miten on mahdollisuus vaikuttaa, mikä on oma asema turvallisuusasioihin liittyen ja kuinka nämä nivoutuvat yhteen. (Työturvallisuuskeskus 2019, 4.)

Työturvallisuus on yhteinen asia ja kaikkien on pidettävä huolta myös muista. Toimihenkilön tehtävissä tämä on hyvä pitää mielessä monessa tilanteessa. Jos

esimerkiksi havaitsee suunnittelemlaan leimikolla vaaran paikan, on siitä hyvä ilmoittaa leimikolle työskentelemään tuleville ja laittaa tieto asiasta vaikkapa järjestelmiin kartalle tai kiinteistön tietoihin.

2.3 Työturvallisuuslaki

Suomessa on voimassa työturvallisuuslaki, jonka tarkoituksena on ehkäistä työntekijän terveydelle haitallisia fyysisiä tai henkisiä haittoja, sekä ammattitauteja. Tämä tapahtuu parantamalla työympäristöä ja työolosuhteita, jolloin työntekijän työkyky on turvattu. Lakia sovelletaan työsopimuksella tehtävään työhön, eikä esimerkiksi harrastustoimintaan. (Työturvallisuuslaki 2002.)

Työturvallisuuslaki määrittää työnantajan ja työntekijän oikeudet ja velvollisuudet. Lailla säädellään myös sitä, kuinka työssä mahdollisesti esiintyviä fyysisiä tai henkisiä haittoja, sekä muita vaaratekijöitä ennakoidaan ja hallinnoidaan. (Työturvallisuuskeskus 2019, 4.)

2.3.1 Työnantajan velvollisuudet lain mukaan

Työnantaja on vastuussa siitä, että hänen palkkaamallaan vieraalla työvoimalla on turvalliset ja terveet työolot ja että työyhteisö on toimiva (Työturvallisuuskeskus 2019, 6). Työnantajan on huolehdittava työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Tämä tapahtuu ottamalla huomioon mahdolliset riskitekijät, joita työhön sisältyy. Huolehtimisvelvoite ei kuitenkaan koske ennalta arvaamattomia asioita, joihin työnantaja ei voisi vaikuttaa. Työnantajan on mahdollisuuksien mukaan poistettava tai vähennettävä työntekijään kohdistuvia riskejä. (Työturvallisuuslaki 2002.)

Työturvallisuuslain yhdeksäs pykälä velvoittaa, että työnantajalla on oltava työsuojelun toimintaohjelma, joka edistää työntekijöiden terveyttä, turvallisuutta ja pitää työkykyä yllä. Ohjelmassa selvitetään työpaikan kehittämistarpeet ja työympäristöön liittyvien tekijöiden vaikutukset. Ohjelmassa selvitettyjä asioita käy-

tetään hyväksi työpaikan kehittämistoiminnassa ja niitä tulee käsitellä työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa. (Työturvallisuuslaki 2002.)

Työnantajan on hankittava työntekijälle tarkoituksenmukaiset suojavälineet, mikäli työn luonne tai työn tarkoituksenmukainen suorittaminen sitä edellyttää (Työturvallisuuslaki 2002). Tämä näkyy metsätoimihenkilön työssä monessakin kohtaa. Selkeimpänä kuitenkin hakkuutyömaalla vierailu, jonne mennessä tulee käyttää kypärää ja suojaliiviä. Työturvallisuuslain mukaan työntekijän velvollisuuksiin kuuluu työnantajan antamien suojavälineiden käyttö (Työturvallisuuslaki 2002).

2.3.2 Työntekijän velvollisuudet lain mukaan

Työntekijöillä on yhtäläillä suuri osuus työturvallisuuteen, kuten työnantajallakin. Työntekijöiden tulee osallistua työturvallisuuteen liittyviin asioihin aktiivisesti ja ylläpitää oikea asenne niihin liittyen. Se on ammattiosaamisen perusasioita. Lain kautta nousee velvollisuuksia ja oikeuksia myös työntekijälle. (Työturvallisuuskeskus 2019, 16.)

Työntekijän tulee noudattaa työnantajalta saatuja neuvoja, määräyksiä ja ohjeistuksia ja näiden ja oman kokemuksensa mukaan pyrittävä ylläpitämään omaa ja muiden työturvallisuutta. Työntekijä ei saa kiusata tai häiritä muita työntekijöitä ja aiheuttaa heille vaaraa. (Työturvallisuuslaki 2002, 18 §.)

2.3.3 Työtä koskevia säännöksiä

Työnantajan on huolehdittava, että yksin työskentelyssä haitat tai vaarat poistetaan tai että ne ovat mahdollisimman vähäisiä. Lisäksi työnantajan on huolehdittava, että työntekijällä on mahdollisuus tarpeelliseen yhteydenpitoon työnantajaan tai muihin työntekijöihin. Työn tekijällä on myös oltava mahdollisuus avun hälyttämiseen. (Työturvallisuuslaki 2002.)

Työpisteen rakenne ja käytettävät työvälineet on valittava työn luonne ja työntekijän edellytykset huomioiden. Niiden on oltava ergonomisia ja mahdollisuuksiensa mukaan säädeltävissä ja asetettavissa niin, että työntekijän terveydelle ei aiheudu haitallista tai vaarallista kuormitusta. Työntekijällä tulee olla riittävästi tilaa työnsä tekemiseen ja hänellä tulee olla mahdollisuus vaihdella asentoa ja keventää työtään tarvittaessa apuvälinein. (Työturvallisuuslaki 2002.)

Työpaikalla työhuoneen on oltava riittävän tilava työn tekemiselle ja työn vaatimalle liikkumiselle. Lisäksi työpaikalla tulee olla riittävästi kelvollista hengitysilmaa ja ilmanvaihdon tulee olla riittävän tehokas ja tarkoituksenmukainen. (Työturvallisuuslaki 2002.)

2.3.4 Yhteistoiminta

Työnantaja ja työntekijät pyrkivät yhdessä parantamaan työturvallisuutta työpaikalla. Työnantaja antaa ajoissa työntekijöille tarpeelliset tiedot työpaikan turvallisuudesta, terveellisyydestä ja muihin työntekoon vaikuttavista asioista, sekä niitä koskevista arvioinneista ja suunnitelmista. Lisäksi työnantajan on käsiteltävä näitä asioita työntekijöiden tai heidän edustajansa kanssa. (Työturvallisuuslaki 2002.)

Työntekijöiden tulee toimia yhteistyössä työnantajan kanssa, jotta työturvallisuuslain mukaiset vaatimukset täyttyvät. Työntekijöillä on myös oikeus tehdä työturvallisuutta kehittäviä ehdotuksia työnantajalle ja saada niihin palaute. (Työturvallisuuslaki 2002.)

Jos työpaikalla työskentelee säännöllisesti vähintään kymmenen työntekijää, tulee työntekijöiden valita keskuudestaan työsuojeluvaltuutettu ja kaksi varavaltuutettua edustajikseen työsuojelun yhteistoimintaan ja siihen liittyvään yhteydenpitoon (Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 2006). MHY Kihniö-Parkanossa työntekijöitä on seitsemän, joten valtuutettuja ei tarvita, vaan työntekijät käsittelevät asioita suoraan työnantajan kanssa, kuten tästä luvusta aiemmin selviää.

2.4 Valtioneuvoston asetus puunkorjuutyön turvallisuudesta

Asetuksesta toimihenkilön työhön liittyvät asiat ovat työmaan suunnittelu ja mahdollisten vaaranpaikkojen merkkäminen ja niistä ilmoittaminen. Näitä asioita käydään syvemmin seuraavaksi.

Ennen kuin puunkorjuu aloitetaan, on työmaalta selvitettävä mahdolliset kosteikot, painanteet, jyrkänteet, sähkölinjat tai muut työntekijöiden turvallisuuteen liittyvät asiat. Näistä asioista tehdään suunnitelma ja mahdollisesti kartta, josta edellä mainittujen lisäksi selviää myös varastopaikat ja kuljetussuunnat. Jos työmaa rajoittuu yleiseen kulkureittiin, se on merkittävä näkyvästi alueelle. (Valtioneuvoston asetus puunkorjuutyön turvallisuudesta 2001.)

Asetuksen toinen pykälä liittyy vahvasti toimihenkilön työhön, joka usein suunnittelee leimikon. Täten vaaranpaikat liittyvät häneen omaan työturvallisuuteensa, mutta myös heidän, jotka ovat tulossa työskentelemään leimikolle. Työturvallisuuteen liittyy vahvasti myös muista huolehtiminen ja siksi em. asiat ovat olennaisia myös toimihenkilön tehtävissä. Lisäksi asetuksen kolmannessa pykälässä sanotaan, että työmaan haltija on velvollinen ilmoittamaan aliurakoitsijoille työmaalla selvinneistä vaaran paikoista (Valtioneuvoston asetus puunkorjuutyön turvallisuudesta 2001).

3 PAIKALLISEN TASON OHJEET JA SÄÄNNÖT

3.1 Metsätehon työturvallisuusopas

Mhy-kentässä kaikille toimihenkilöille on jaettu sähköpostin kautta Metsätehon työturvallisuusopas, joka on hyvä opas antamaan suuntaa erilaisissa työturvallisuuteen liittyvissä asioissa. Oppaan on laatinut Metsäteho yhdessä alan eri toimijoiden kanssa ja sitä voidaan käyttää metsäalan koulutuksessa, mutta myös metsäalan työntekijöiden opastamisessa (Työturvallisuusopas 2020).

Metsätehon työturvallisuusopas löytyy siis verkosta ja on ilmaiseksi saatavilla. Opas on jaettu eri osioihin, kuten *metsä työympäristönä*, *turvallinen työskentely* ja *vaaratekijät*. Lisäksi osasta näitä osioita löytyy vielä alaosioita, jotka keskittyvät tarkemmin niissä käsiteltäviin asioihin. Opas on monipuolinen ja siinä on sekä toimihenkilöiden, että koneenkuljettajien ja metsureiden työturvallisuuteen liittyviä asioita. (Työturvallisuusopas 2020.)

3.2 Paikallinen työsuojelu

Mhy Kihniö-Parkanon verkkokansioista löytyy Työsuojelu-kansio, joka on kaikille toimihenkilöille avoin ja sieltä löytyy tiedostoja työsuojeluun liittyen. Jokainen toimihenkilö voi käydä tarkastamassa kansion kautta haluamiaan asioita, jos jostain on päässyt unohtumaan tai jokin on epäselvää. Kansioista löytyy mm. lain vaatima työsuojelun toimintaohjelma, riskien arviointia työpaikalla, valmiita kaavakkeita ja monia työturvallisuuteen liittyviä hyödyllisiä ohjeita.

3.2.1 Työsuojelun toimintaohjelman kuvaus

Työsuojelun toimintaohjelman avulla edistetään henkilöstön henkistä ja fyysistä hyvinvointia, sekä selvitetään ja ennaltaehkäistään mahdollisia riskejä ja tapaturmavaaroja, joita työpaikalla voi esiintyä. Työsuojelutehtävät toteutetaan yhteistyössä henkilöstön, työnantajan, työterveyshuollon ja työsuojelutoimikunnan

kanssa. Mhy Kihniö-Parkanon työsuojeluasioista vastaavana toimii yhdistyksen toiminnanjohtaja. (Työsuojelun toimintaohjelma 2020, 1.)

Toimihenkilöiden tulee noudattaa heille annettuja ohjeita ja käyttävää ja huoltaa annettuja henkilösuojaimia. Lisäksi heidän tulee ilmoittaa työnantajalle sattuneista tapaturmista ja vaaratilanteista. (Työsuojelun toimintaohjelma 2020, 1.) Metsätalouden asiantuntijoiden työehtosopimuksen mukaan, työnantaja on velvollinen kustantamaan työntekijöille tarvittavat työvarusteet (Työehtosopimus 18 §).

3.2.2 Työsuojelun toimintaohjelman toimenpiteet ja suunnitelmat

Työpaikalla toimitaan työsuojelutoimikunnan ja viranomaisten antamien turvallisten työtapojen mukaan ja pyritään tunnistamaan mahdolliset riskit. Sattuneista tapaturmista kerätään tietoa ja vakavammat tapaturmat käydään läpi työterveyshuollon ja työsuojelutoimikunnan kanssa. Tapaturmia ja riskejä pyritään välttämään kiinnittämällä huomiota mm. riittävään perehdytykseen, työkykyä ylläpitävään toimintaan, työilmapiiriin ja työtapaturmiin. Työpaikalla ei myöskään suvaita epäasiallista kohtelua. (Työsuojelun toimintaohjelma 2020, 3.)

Toteutettavia suunnitelmia vuodelle 2020, on ollut mm. toimihenkilöiden kypärän ja huomioliivin käyttö vierailtaessa hakkuutyömaalla ympäri vuoden, koko henkilöstön hyvän työilmapiirin ylläpitäminen, sekä mahdollisten riskien seuraaminen ja arviointi (Työsuojelun toimintaohjelma 2020, 3).

4 TYÖTURVALLISUUS MAASTOSSA

4.1 Hakkuutyömaalla vierailu

Yksittäisellä hakkuutyömaalla voi olla monia eri työntekijöitä eri työtehtävissä samaan aikaan. Paikalla saattaa olla hakkuukone, ajokone, metsuri ja puutavara-auto. Tästä johtuen ei kannata olettaa, että kaikki huomaavat toimihenkilön, joka lähestyy koneita, varsinkaan jos hänellä on maastopuku päällä. Vaarana on siis joutua koneen tai puun alle, tai saada osuma mahdollisesta ketjuluodista. Kaikki työntekijät keskittyvät omaan työhönsä ja tällöin mitään ei tulisi pitää itsestäänselvyytenä. Lisäksi usein työmailla näkyvyys kauemmas voi olla huono. (Vahto 2020.)

Hakkuutyömaalla tulee noudattaa työmaan haltijan ohjeita ja liikkuminen tapahtuu omalla vastuulla. Ennen kuin menet koneen luo, soita kuljettajalle ja kerro saapumisestasi. Jos kuljettajaa ei saa puhelimella kiinni, lähesty konetta edestäpäin ja odota, että kuljettaja huomaa sinut ja pysäyttää koneen. Työmaalle mentäessä on lisäksi aina syytä olla maastoon soveltuvat jalkineet ja huomioliivi. Lisäksi kypärän käyttö on pakollista, jos uhkana on ylhäältä tai muualta ympäristöstä tuleva vaara. (Metsäteho 2019.)

4.2 Kuormaus ja pinot

Konetyömailla pinottavan puutavaran alle joutuminen on todellinen riski ja tähän liittyen koneisiin liittyviä turvaetäisyyksiä on syytä noudattaa. Lisäksi kannattaa muistaa, että puutavaraa voi tippua kasasta tai kuormasta myös silloin, kun pinoaminen ei ole käynnissä. Huomioliivi ja kypärä ovat pakolliset varusteet, mutta yleisesti ottaen kuormassa olevan koneen lähellä liikkumista tulisi välttää. (Heinonen 2017, 6.)

Koneen kyydissä tai kuormauksessa olevien puiden lisäksi, riskin aiheuttavat pinot. Pino voi lauetta, varsinkin jos se on korkea ja huonosti tehty. Pinojen läheisyydessä tuleekin olla valppaana ja mittauksessa suosia tehdasmittausta

pinomittauksen sijaan, jos se on mahdollista. (Heinonen 2017, 7.) Pinojen ja kasojen päälle ei myöskään tule kiivetä, koska liukastumisvaara on suuri (Metsäteho 2019).

4.3 Liukastuminen tai kompastuminen

Liukastuminen, kompastuminen ja putoaminen ovat todennäköisiä riskejä toimihenkilötyössä, jotka voivat sattua monissa eri työtehtävissä. Maastossa liikutaan kallioilla, kivikoilla ja rinteillä. Lisäksi talviaikaan liukkaus on läsnä monessa paikassa. Erilaiset nyrjähdykset, putoamiset ja kaatumiset ovat päivittäisenä riskinä. Tukevat jalkineet pitävällä pohjalla ovat hyvä ennaltaehkäisy kaatumisille. (Heinonen 2017, 5.)

Työntekijän tulisi jatkuvasti havainnoida ympäristöä ja ennakoida mahdollisia vaaranpaikkoja, niin töissä kuin vapaa-ajalla. Tällöin mahdolliset tapaturmat voidaan välttää ja pysytään terveenä. Kaatumiset ja kompastumiset ovat riskinä paikasta riippumatta, joten omat liikkeensä tulisi aina tehdä harkiten. (Työturvallisuusopas 2020.)

4.4 Autolla ajaminen

Toimihenkilötyössä auto-onnettomuuteen joutumisen riski on suurempi, kuin monilla muilla aloilla. Tämä johtuu työn luonteesta, joka vaatii suurta ajosuoritetta. Onnettomuuden riskiä voidaan vähentää hoitamalla puhelut hands-free-laitteella, jota voi hyödyntää myös toimistolla. Lisäksi auto tulisi pitää hyvässä kunnossa ja ajoasenne kohdillaan. (Heinonen 2017, 7.)

Metsäteillä ajaessa ajonopeus tulisi suhteuttaa tien mukaan. Kapealla ja mutkittelevalla tiellä näkyvyys on heikko ja ajaminen tulisi suorittaa ennakoiden. Kun auton pysäköi, se tulee jättää riittävän sivuun ja tarvittaessa viedä varoituskolmio näkyvälle paikalle. Lisäksi jos tehtävät työt sijoittuvat tien sivuun, on hyvä käyttää huomioliiviä. (Työturvallisuusopas 2020.)

4.5 Eläimet ja hyönteiset

Tässä luvussa käydään läpi eläimiä ja hyönteisiä, jotka ovat riskinä toimihenkilön työssä tai joita kohtaa jokseenkin säännöllisesti. Luvussa ei käsitellä tarkemmin esimerkiksi hyttysiä, hirvikärpäsiä tai paarmoja. Ne ovat jokaiselle suomalaiselle tuttuja, eivätkä ole olennaisia työturvallisuuden kannalta. Leinosen mukaan hyttysset aiheuttavat vain nokkospaukamia, jotka helpottavat loppukesää kohden. Hirvikärpäset puolestaan voivat aiheuttaa allergisia reaktioita niille jatkuvasti altistuville, mutta niitä esiintyy vain parin kuukauden ajan. (Leinonen 2015, 11.)

4.5.1 Suurpedot ja hirvet

Ihmisen haju kulkeutuu kauas, joten suurpetoihin törmääminen on yleensä epätodennäköistä. Joskus kuitenkin voi käydä niin, että eläin ei poistu, vaikka se kuulisi tai haistaisi ihmisen. Jos kohtaa karhun tai suden, kannattaa pysyä sisällä autossa, jos se on mahdollista. Muuten kohtaamistilanteessa tulee pysyä rauhallisena ja pyrkiä hiljalleen pois tilanteesta. (Työturvallisuusopas 2020.)

Heinosen mukaan eläinten liikkeitä tarkkailemalla, voi välttyä joutumasta tekemisiin niiden kanssa (Heinonen 2017, 7). Tämän työn tekijä on havainnut neljä kertaa hirven tai hirviä maastossa ja jäänyt tarkkailemaan niitä. Jokaisella kerralla eläimet ovat kaikonneet havaitessaan ihmisen. Eläimet siis väistävät ihmistä herkästi.

4.5.2 Kyy

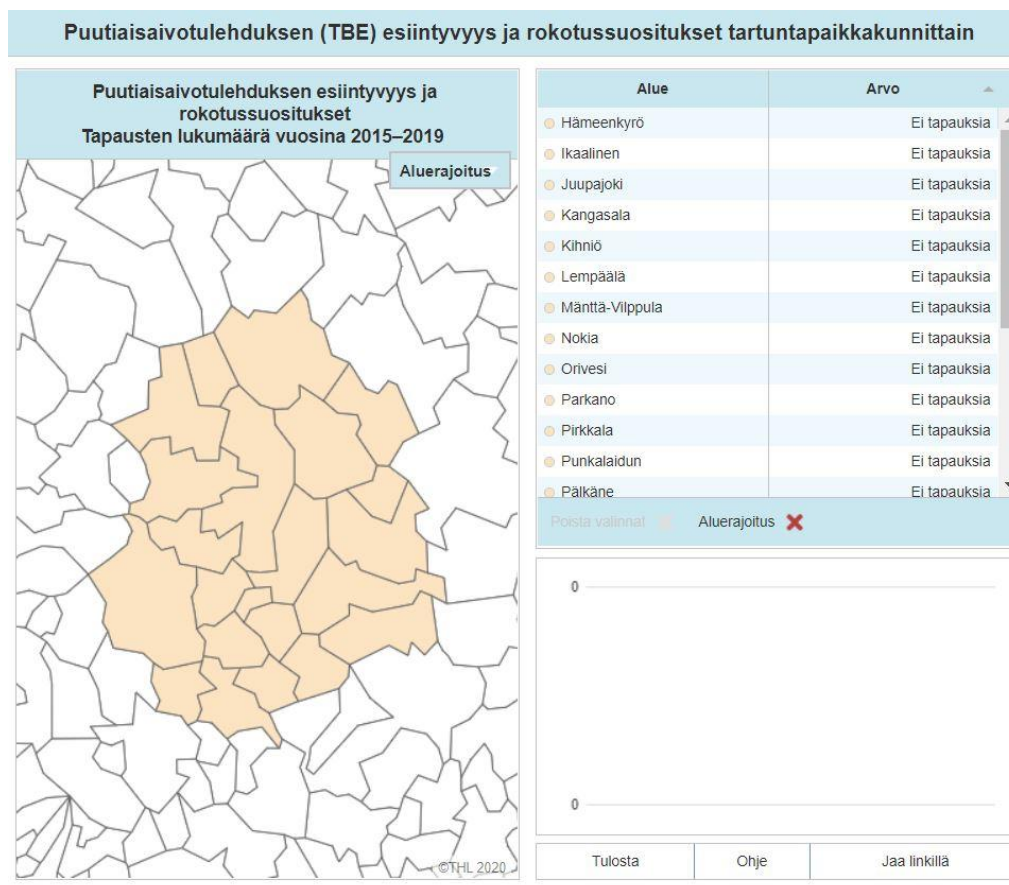
Kyy on ainut Suomessa esiintyvä myrkyllinen käärme. Kyy väistää normaalisti ihmistä ja puree vain uhattuna. Parhaiten kyyä välttää kulkemalla tömistellen ja pitämällä pitkävartisia saappaita, jolloin kyy ei pääse puremaan jalkoihin. Jos kuitenkin joutuu kyyä puremaksi, tulee pysyä rauhallisena, ottaa kyytabletit ja

välttää puremakohdan liikuttamista, sekä hakeutua hoitoon mahdollisimman pian. (Leinonen 2015, 4.)

4.5.3 Puutiaiset

Suomessa puutiaisia, jotka tunnetaan paremmin punkkeina, esiintyy pääsääntöisesti Keski- ja Etelä-Suomessa, mutta runsaimmin niitä on saaristossa ja Ahvenanmaalla. Punkit levittävät borrelioosia ja puutiaisaivotulehdusta, eli TBE-virusta. Puutiaisaivotulehdukseen on olemassa rokote, borrelioosiin ei. Punkin välttää parhaiten välttämällä kosteassa aluskasvillisuudessa liikkumista ja käyttämällä peittävää vaatekangasta. Lisäksi on hyvä tutkia itsensä punkkien varalta aina maastosta palatessa. (Leinonen 2015, 6.)

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (2020) mukaan Parkanossa ja Kihniössä ei ole ollut todettuja puutiaisaivotulehduksia vuosien 2015 – 2019 välillä, eikä kummallakaan paikkakunnalla ole rokotussuositusta siihen. (Kuvio1.) Tämän työn tekijä ei ole tavannut punkkeja maastossa, ainoastaan ottanut yksittäisiä pois lemmikeistä kevään ja syksyn välisenä aikana. Työn tekijällä ei myöskään ole rokotetta, mutta se on kuitenkin harkinnassa, koska punkkeja kuitenkin on.

KUVA 1 Puutiaisivotulehdustapaukset Pirkanmaalla (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2020)

TBE-rokote ehkäisee noin yhdeksän kymmenestä puutiaisivotulehduksesta ja lisäksi se vähentää mahdollisia tulevia hermostollisia häiriöitä. Rokotteella ei myöskään ole vakavia sivuvaikutuksia. Rokotuskohta voi olla arka ja jotkut voivat saada lyhytaikaisen kuumeen, mutta pääasiassa kuumetta esiintyy vain rokotteen saaneilla lapsilla. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2020.)

5 TYÖTURVALLISUUS TOIMISTOLLA

5.1 Näyttöpäätetyö ja ergonomia

Vaikka toimistotyö ei ole fyysisesti raskasta, monet sitä tekevät ihmiset valittavat erilaisista oireista, joihin lukeutuu usein mm. niska- ja hartiasseudun kipuilua, silmien ärtymistä ja henkistä rasitusta. Jotkin näistä oireista voivat olla lyhytaikaisia, mutta riskinä on, että ne jäävät myös pidempiaikaisiksi. Syynä fyysisiin oireisiin voi olla mm. huonot ja kiertyneet asennot, pitkä paikallaan istuminen, taukojen puute ja näkemiseen liittyvät vaivat. Henkistä rasitusta puolestaan voi aiheuttaa usein päivittyvät ja muuttuvat ohjelmistot, sekä uuden tiedon omaksuminen. (Toimisto- ja tietotyö 2020.)

Toimihenkilön työssä voi olla päiviä, jolloin on pelkästään toimistolla ja kaikki työtehtävät ovat tietokoneella tehtäviä. Tällaisina päivinä tulisi itse huolehtia siitä, että pitää riittävästi taukoja ja käy vaikka kävelemässä tarpeen mukaan. Myös työasentoa on hyvä vaihdella päivän aikana (Toimisto- ja tietotyö 2020). Työtehtäviä voi olla paljon ja työntekijä saattaa koettaa hoitaa niitä mahdollisimman paljon pois. Tällöin on riskinä, että tauot jäävät vähemmälle ja koneella tulee istuttua kerrallaan turhan pitkiä aikoja.

Työpiste ja työtila tulisi suunnitella niin, että työn kuvan vaatima työskentely onnistuu mahdollisimman sujuvasti. Työpöydällä on hyvä olla riittävästi tilaa ja näyttö asetettuna pöydälle niin, että se on katseeseen nähden alaviistossa ja sopivalla etäisyydellä. Lisäksi ovelle ja ikkunaan olisi hyvä voida nähdä vilkaisemalla, ilman että joutuu liikkumaan turhan paljoa. Työpisteelle tulee olla esteetön kulku ja tilaa tarpeeksi, jotta siisteys ja järjestys on helppo ylläpitää. (Toimisto- ja tietotyö 2020.)

5.2 Sisäilmasta aiheutuvat oireet

Suomessa tehdyssä tutkimuksessa joka viides nainen ja joka kymmenes mies on kokenut oireita sisäilmassa työskennellessään. Oireet voivat olla mm. silmissä, nenässä, iholla ja hengityksessä. Myös yleisoireet kuten päänsärky ja uu-

pumus ovat mahdollisia. Näitä oireita ilmenee useammin juuri työpaikalla, kuin kotona. (Oireilu sisäympäristössä 2020.)

Sisäilmassa ilmeneviin oireisiin voi olla monia syitä ja eri syiden yhdistelmiä. Ilmanvaihto saattaa olla liian heikko, jolloin puhdasta ilmaa riittää tilaan huommin ja epäpuhtaudet eivät poistu ilmasta. Tämän jatkona ilma voi olla liian kuivaa, varsinkin talviaikaan. Tällöin hengitysteiden limakalvot ärtyvät herkemmin ja hengitysteiden oireet korostuvat. Sisäilmasta johtuvat oireet ovat onneksi kuitenkin usein lieviä ja helposti ratkaistavissa tilasuunnittelulla ja ilmanvaihdon kunnossa pitämisellä. (Oireilu sisäympäristössä 2020.)

6 TAPATURMIIN VARAUTUMINEN

6.1 Varautuminen toimistolla

Työpaikalla on olosuhteiden niin vaatiessa oltava tarpeelliset paloturvallisuus- hengenpelastus- ja hälytysvälineet. Työntekijöillä on annettava ohjeet näiden välineiden käytöstä ja lisäksi ohjeet siitä, miten toimitaan esimerkiksi tulipalon sattuessa. Tarvittaessa ohjeet asioihin liittyen on pidettävä työntekijöiden nähtävillä työpaikalla. (Työturvallisuuslaki 2002.)

Työnantajan on huolehdittava työntekijöiden ensiavun järjestämisestä ja siitä, että työpaikalla on riittävät ensiapuun tarvittavat välineet. Lisäksi työntekijöille on annettava ohjeet toimenpiteistä joihin tapaturman tai sairastumisen kohdalla ensiavun saamiseksi on ryhdyttävä. Työpaikalla on oltava työntekijöiden lukumäärän niin vaatiessa, myös ensiavun antoon soveltuva tila. (Työturvallisuuslaki 2002.)

6.2 Varautuminen maastossa

Keskikokoinen ensiapulaukku on sopiva vaihtoehto metsätöitä tekeväälle. Esimerkiksi Cederrothin laukku on kovakantinen ja kaikki sen sisältämät tarvikkeet on pakattu erikseen ja vesitiiviisti, mikä on olennaista maastossa kulkiessa. Laukusta löytyy mm. ensisiteitä, laastareita, elvytyssuoja ja pelastuspeite. Näiden lisäksi mukana olisi hyvä olla kyypakkaus ja hemostaattijauhetta, joka tyrehdyttää veren vuodon ensisiteen kanssa käytettynä. (Riikilä 2020, 47.)

Ensiapupakkauksia on monen kokoisia ja Mhy Kihniö-Parkanon toimihenkilöt ovat saaneet ainakin kaksi erikokoista mallia, joista toinen on ns. taskumalli, joka kulkee kätevästi mukana. Lisäksi ensiapukurssilla mainittiin, että kiristysside olisi hyvä varuste olla mukana, vaikka sen tarve voi olla oleellisempi metsurille, kuin toimihenkilölle. Lisäksi se on kätevästi kuljetettavissa mukana.

Maastoon mentäessä puhelimessa tulee olla hyvin virtaa, jotta se riittää avun pyytämiseen mahdollisen hätätilanteen sattuessa. Puhelimeen kannattaa myös ladata 112-sovellus, jonka avulla hätälaitos voi paikantaa soittajan. Maastoon menosta täytyy myös ilmoittaa läheisille tai työkavereille. Kun metsästä palaa, pitää tarkastaa itsensä punkkien varalta. Lisäksi jäykkäkouristusrokotteen tulee olla voimassa. (Riikilä 2020, 47.)

7 TOIMIHENKILÖIDEN HAASTATTELUT

7.1 Haastatteluiden menetelmä ja suorittaminen

Opinnäytetyön haastattelumenetelmänä käytetään puolistrukturoitua, eli teema-haastattelua. Oppariavun (2020) mukaan Ojasalo, Moilanen ja Ritalahti (2015) toteavat, että tässä haastattelutavassa haastattelun kysymykset on etukäteen mietitty, mutta niiden järjestystä ja sanamuotoja voidaan muuttaa haastattelun edetessä. Lisäksi haastattelun edetessä voi syntyä uusia kysymyksiä, joita ei ollut etukäteen mietitty tai joitain kysymyksiä voidaan jättää pois. (Oppariapu 2020.)

Haastattelussa olevat kysymykset esitetään avoimina kysymyksinä. Avoimet kysymykset sopivat hyvin pienelle ryhmälle, jolloin saadaan paremmin yksilöllistä ja laajempaa tietoa, eikä ole tarvetta laajemmalle tilastolliselle analyysille. Haastattelun aikana voi tulla esiin näkökulmia, joita haastattelija ei ollut ajatellut ja koko haastattelu ajautuu enemmän keskustelevaan suuntaan, pysyen kuitenkin valitun aiheen sisällä. (Surveymonkey 2020.)

Nämä haastattelu- ja kysymystavat valittiin, koska haastateltavia henkilöitä on kuusi kappaletta, eikä tällöin kannata tehdä suljettua haastattelua, jossa vastausvaihtoehdot olisi ennalta määrätty. Siinä tapauksessa yksittäisen henkilön osuus prosentteina olisi todella merkittävä. Opinnäytetyön aiheena on työturvallisuuden kehittäminen ja valitsemallani haastattelutavalla saadaan paremmin ja laajemmin esille mahdollisia mielipiteitä ja kehitysehdotuksia kyseiseen aiheeseen liittyen.

Toimihenkilöhaastattelut (2020) tehtiin nimettömästi, jotta olisi mahdollisuus saada rehelliset vastaukset kysymyksiin ja jokainen voisi rohkeasti antaa palautetta tai kehitysehdotuksia työturvallisuuteen liittyen. Haastattelut äänitettiin ja niihin vastasivat kaikki kuusi työntekijää, eli toimihenkilöt ja toiminnanjohtaja. Haastatteluiden läpikäynnissä, kaikista puhutaan toimihenkilöinä, jotta anonymiteetti säilyy. Haastattelukysymykset löytyvät liitteestä 1 ja haastattelut käydään läpi kysymys kerrallaan, koostaen tiivistyksen vastauksista. Lisäksi esiin noste-

taan yksittäisten toimihenkilöiden näkökulmia, jos ne eroavat selkeästi muista vastauksista, ovat kehitysehdotuksia tai muuten merkittäviä.

7.2 Haastattelut

Kysymys 1. Ovatko työturvallisuuteen liittyvät säännöt ja ohjeistukset mielestäsi hyvin tiedossa työpaikallasi? Tiedätkö mistä ne löytyvät?

Toimihenkilöillä oli pääsääntöisesti mielessä jokin paikka, mistä he olettivat löytyvän tietoa työpaikan työturvallisuuteen liittyvistä ohjeista ja säännöistä, esimerkiksi verkon kautta sähköisesti tai printattuna ilmoitustaululta. Yksi toimihenkilö totesi, että ei ole ollenkaan tietoinen, mistä kyseisiä tietoja voisi löytyä ja yhden mielestä olisi hyvä olla jokin kooste, mistä oleelliset asiat löytyvät. Useampi henkilö totesi, että kyseisiä asioita on käyty usein läpi ja ne ovat ainakin sitä kautta tiedossa. Lisäksi useammalla henkilöllä oli muistissa, että työpaikalle oli tehty työturvallisuuteen liittyvä työpaikkaselvitys, jossa tutkittiin mm. ergonomiaan ja valaistukseen liittyviä asioita toimistoilla.

Pääsääntöisesti toimihenkilöillä oli hyvin tiedossa, mistä voisi löytää tietoa säännöistä ja ohjeista. Paikat olivat kyllä sinällään oikeita, mutta vain yksi tiesi verkkoasemalla olevasta työsuojelukansiosta, mistä löytyy kaikki perusasiat liittyen työpaikan työturvallisuusasioihin.

Kuten luvussa 2 todetaan, työturvallisuuslain mukaan työntekijän on noudatettava työnantajan antamia neuvoja, määräyksiä ja ohjeistuksia (Työturvallisuuslaki 2002). Jotta tämä onnistuisi, työntekijöiden on tiedettävä, mistä kyseiset tiedot löytyvät. Tilanne ei ollut huono, koska asioita on käyty läpi ja kaikki tiesivät, mistä aiheeseen liittyvää tietoa voisi löytyä. Verkkoasemalla olevasta työsuojelukansiosta on kuitenkin muistutettava kaikkia.

Kysymys 2. Onko sinulle sattunut työtapaturma? Jos on, seurasiko siitä jatko-toimenpiteitä, kuten asian selvittäminen ja miten se voitaisiin välttää jatkossa?

Vain yhdelle toimihenkilölle oli sattunut pidempään poissaoloon sattunut työtapaturma, joka oli liukastuminen, jonka johdosta lonkka murtui. Asia käytiin läpi, mutta siihen liittyen ei ollut sen enempää huomioitavaa, koska tilanne oli odotamaton ja lonkka paransi vain ajan kanssa. Muuten toimihenkilöille ei ollut juuri sattunut työtapaturmia. Kaksi toimihenkilöä muisteli, että on ollut venähdyksiä, mutta nekin ovat parantuneet itsestään, eivätkä aiheuttaneet poissaoloja.

Kuten toimihenkilötyön riskien taustojen tutkimisessa huomasi, on kaatumiset ja kompastumiset yksi metsätoimihenkilön suurimmista riskeistä. MHY Kihniö-Parkanossa on ollut hyvin vähän työtapaturmia, mutta yksi on ollut liukastumisesta ja lievemmät vahingot ovat myös liittyneet liukastumiseen tai kompastumiseen. Työturvallisuusoppaassa (2020) todetaan, että työntekijän pitää havainnoida ympäristöä ja ennakoida mahdollisia vaaranpaikkoja, niin töissä kuin vapaa-ajalla.

Kysymys 3. Oletko mielestäsi saanut työnantajalta riittävät välineet ja varusteet, jotta työsi voisi olla mahdollisimman turvallista? Mitä vielä tarvitset?

Jokaisella toimihenkilöllä oli mielessä varusteista topattu huomioliivi, joka oli saatu syksyllä 2020. Lisäksi useampi toimihenkilö mainitsi, että kypärät on jaettu, mutta niiden käyttö on vaihtelevaa. Työturvallisuuslain (2002) mukaan työntekijän tulee käyttää työnantajan antamia varusteita ja noudattaa määräyksiä, eli kypärää on käytettävä hakkuutyömaalla vieraillessa.

Kaikkiaan toimihenkilöt olivat tyytyväisiä tarjottuihin varusteisiin, eikä kukaan nostanut uusia tarpeita esille. Varusteet ovat lisäksi hyvin laadukkaita, eikä vastaavia välttämättä tarjota kaikissa Metsänhoitoyhdistyksissä, koska hankinnoista päätetään paikallisesti. Syksyn 2020 aikana toimihenkilöille on hankittu mm. toppaliivi, sadetakki ja maastoasu (Kuva 1).

KUVA 2 Maastoasu ja huomiotoppaliivi

Varusteet ovat työpaikalla hyvällä mallilla ja enemmän niiden antamaan hyötyyn vaikuttaa käyttö. Haastatteluissa selvisi, että kypärän käyttö työmaille mennessä on vaihtelevaa, mutta jokainen ymmärsi, että se on itsestä kiinni, eikä kukaan muu ole kypärää päähän painamassa. Työturvallisuuden kehittämisessä, kypärän käyttöön on panostettava. Kokonaisuutena tarjotut varusteet ja niiden laatu ovat erinomaisella mallilla.

Kysymys 4. Oletko ensiaputaitoinen?

Toimihenkilöillä oli ollut ensiapukurssi ja kaikki olivat sitä mieltä, että periaatteet ensiavusta ovat selvillä. Kuitenkin puolet toimihenkilöistä oli epävarmoja miten

ensiapu onnistuisi toistilanteessa ja kahden mielestä ensiapuun liittyvää lyhyempää kertausta saisi olla esimerkiksi kerran vuodessa. Lisäksi yksi toimihenkilö toi esiin, että hätänumerosta autetaan myös sanallisesti, jos ei itse muista kaikkea.

Ensiapukortti on voimassa kolme vuotta ja usein kurssi toistetaan tällä aikajännteellä. Kuten haastatteluistakin ilmeni, periaatteet ensiapuun pitäisi olla hallussa, mutta toisaalta asioita voisi kerrata useammin. Kolme vuotta on pitkä aika ja moni asia saattaa siinä välissä unohtua. Elvytyksen vuosittaisella kertauksella voisi olla se vaikutus, että toimiminen tulee toistilanteessa paremmin selkärangasta.

Kysymys 5. Mitä riskejä omasta mielestäsi työhösi maastossa sisältyy ja mitä sinulle on tullut vastaan? Onko sinulla niihin liittyen kehitysajatuksia?

Kaikkien toimihenkilöiden näkemys oli, että maastossa selkeästi suurimmat riskit ovat liukastuminen ja kompastuminen, joka heijastuu hyvin myös tutkimiini taustatietoihin. Näihin lisäksi riskinä on se, että maastossa kuljetaan yksin ja tapaturman sattuessa voi tulla tilanne, jolloin joutuu odottamaan avun saapumista. Selkein tapa kaatumisten välttämiseen on olla tarkkaavaisena ja virkeänä. Lisäksi Riikilän (2020) mukaan kannattaa tarkastaa, että puhelimessa on hyvin virtaa, kun maastoon lähtee, jotta avun hälyttäminen onnistuu.

Muita esille nousseita riskejä olivat mm. konetyömailla vierailu, ojaan tai jäihin putoaminen ja tien sivussa työskentely esimerkiksi silloin, kun ollaan kaivuri-työmaalla. Lisäksi yksin olo sinällään on riski, jos jotain sattuu ja ei jostain syystä saa hälytettyä apua. Työturvallisuuslain (2020) mukaan, työntekijällä on oltava keino avun hälyttämiseen ja mahdollisuus olla yhteydessä työnantajaan tai muihin työntekijöihin.

Työturvallisuuslaki (2002) velvoittaa, että työntekijän tulee saamiensa ohjeiden ja oman kokemuksensa kautta ylläpitää omaa työturvallisuuttaan. Tämä korostuu yksin metsässä työskennellessä.

Kysymys 6. Mitä riskejä omasta mielestäsi työhösi toimistossa sisältyy? Onko sinulla niihin liittyen kehitysajatuksia?

Toimistolla toimihenkilöiden puitteet olivat suurimmalta osin kunnossa ja ehdotuksia tuli enemmänkin siitä, miten niitä voisi halutessa vielä parantaa. Kolme toimihenkilöä oli sitä mieltä, että sähköpöytä olisi hyvä, jolloin työasentoa voisi vaihdella päivän aikana. Kahden toimihenkilön mielestä ilmanvaihto voisi olla parempi Parkanon toimistolla, varsinkin jos kaikki ovat paikalla koko päivän. Näiden asioiden lisäksi esille nousi kuumuus Kihniön toimistolla kesäisin ja Koronaviruksen aiheuttamat riskit mahdollisissa tapaamisissa asiakkaiden kanssa.

Työturvallisuuslaki velvoittaa, että työpaikalla on oltava riittävästi kelpollista hengitysilmaa (Työturvallisuuslaki 2002). Eli jos ilmanvaihto ei ole riittävällä tasolla, sitä tulee tehostaa.

Istumatyöskentely voi varmasti aiheuttaa pidemmän päälle omia kolotuksiaan, joten ehkä työpäivän aikana olisi hyvä pitää edes mikrotaukoja ja venytellä. Pennosen (2016) mukaan mikrotauko voi tulla luontaisesti jo kopiokoneella käydessä tai sen voi pitää tietoisesti vaikkapa nousemalla ylös tuolista ja pyörittelemällä hartioita. Oleellisinta on, että ajatukset irtautuvat hetkeksi työstä. (Pennonen 2016.) Koronan suhteen asiakastapaamiset ja sopimusten allekirjoitukset kannattaa varmasti suorittaa mahdollisuuksien mukaan verkon yli ja digitaaliasia palveluja hyödyntäen.

Kysymys 7. Onko työsi fyysisesti raskasta? Mitä tälle voisi tehdä?

Kaikki toimihenkilöt olivat yhtä mieltä siitä, että työ ei ole fyysisesti raskasta ja normaalilla peruskunnolla pärjää. Lisäksi esiin tuli näkökulma siitä, että työhön liittyvä maastossa kulkeminen on hyötyliikuntaa ja vain positiivinen asia. Lisäksi omat päivänsä voi suunnitella niin, että maastotöitä ei tule liikaa samalle päivälle.

Kysymys 8. Onko työsi henkisesti raskasta? Mitä tälle voisi tehdä?

Suurin osa toimihenkilöistä oli sitä mieltä, että työ on vähintäänkin toisinaan henkisesti raskasta. Usein tämä liittyy kiireeseen, projektien aikatauluihin tai sääoloihin, jotka vaikeuttavat puiden korjuuta tai kuljetusta. Lisäksi jokaisella toimihenkilöllä on tulostavoite ja laaja kenttä eri tehtäviä, joissa toimitaan.

Henkisen puolen helpottamiseksi tuotiin esiin, että pyrkii rytmittämään työnsä sopivasti, eikä sovi aikatauluun liian tiukaksi. Myöskään sääolojen aiheuttamia ongelmia ei tulisi murehtia liikaa, koska niihin ei kuitenkaan itse pysty vaikuttamaan.

Kysymys 9. Pystytkö tekemään työsi työajan puitteissa? Pystytkö pitämään riittävästi lomaa kerralla?

Suurin osa toimihenkilöistä koki, että työt pystyy hoitamaan työajan puitteissa. Ainoastaan yksi toimihenkilö mainitsi, että työaika menee pitkäksi jatkuvasti. Enimmäkseen oltiin sitä mieltä, että toisinaan voi olla kiireitä, jolloin päivät venyvät ja joskus voi olla viikonlopputöitä, mutta useimmiten viikkotunnit riittävät, vaikka yksittäisten päivien pituus vaihtelisi. Useampi toimihenkilö mainitsi, että työaikaan vaikuttaa paljon oman työn suunnittelu ja rytmittäminen. Jos joinain päivinä menee pidempään, toisina saattaa pystyä lähtemään aiemmin. Lomien suhteen esiin nousi se, että lomaa olisi hyvä saada pitää kerrallaan vähintään kaksi viikkoa, jotta voi irtautua töistä kunnolla. Kaikki olivat kuitenkin tyytyväisiä siihen, kuinka saavat pidettyä lomiaan.

Työpäivien suunnittelun lisäksi esiin nousivat etätöiden hyödyt, jotka ovat korostuneet Korona-epidemian aikana. Kun työnsä suunnittelee hyvin, voi yksittäisiä päiviä hoitaa hyvin etänä pitkänkin matkan päästä. Suurin osa käytettävistä järjestelmistä on verkossa ja niitä voi käyttää kannettavalla tietokoneella missä vain.

Kysymys 10. Kuinka toimit vieraillessasi metsurin luona? Entä hakkuu- tai ajokoneen?

Toimihenkilöistä puolet hoitaa leimikkoasioita säännöllisesti ja puolet enemmän muita tehtäviä, joten työmailla vierailuja on osalla harvemmin. Kuitenkin kaikki olivat sitä mieltä, että koneita tulee lähestyä edestäpäin, jotta tulee nähdä ja mennä koneen luo vasta, kun kone on pysähtynyt. Kypärän ja huomioliivin käyttö oli vaihtelevaa, mutta kaikki tiesivät, että niitä tulisi käyttää. Konekuskille soittamista harkittiin tilanteen mukaan, riippuen koneen sijainnista ja siitä onko kuljettajan numero saatavilla. Metsurityömailla käyntejä oli harvemmin, mutta jos sellainen on, niin metsuriakin lähestytään edestäpäin.

Toimihenkilöillä oli selvästi tiedossa se, miten konetyömaalle tai metsurin luomennään turvallisesti. Kuitenkin turvavarusteiden käytössä oli vaihtelevuutta, vaikka tiedettiin, että kypärää ja huomioliiviä kuuluu käyttää. Tässä on selkeä kehittämisen kohde, jotta annettuja varusteita käytettäisiin ohjeiden mukaan ja kuten työturvallisuuslaki velvoittaa. Kukaan ei ole kuitenkaan metsässä valvomassa varusteiden käyttöä, joten sen on tultava omasta päätöksestä.

Kysymys 11. Onko työpaikallasi hyvä yhteishenki? Oletko kokenut kiusaamista työpaikallasi?

Toimihenkilöiden mielestä yhteishenki työpaikalla on melko hyvä tai hyvä. Toisinaan saattaa olla pieniä sanailuja tai erimielisyyksiä, mutta ei normaalisti mitään suurempaa. Esiin nousi se, että pyritään toimimaan tiiminä ja autetaan toisia, ja moni mainitsikin, että apua on kyllä yleensä aina saatavilla.

Virkistysretkiä tai muita vastaavia on tarjolla tasaisesti ja sen jälkeen on toimihenkilön omassa harkinnassa osallistuuko niihin. Esille nousi myös se, että olisi mukavaa jos virkistyspäiviä olisi välillä vain yhdistyksen toimihenkilöiden kesken, ilman että paikalle kutsutaan esimerkiksi yhdistyksen valtuuston tai hallituksen jäseniä. Tällainen päivä voisi olla esimerkiksi mato-ongintaretki kesällä.

Haastatteluiden pohjalta yhteishengestä jäi se tuntuma, että se on keskimäärin hyvä, mutta parannettavaakin olisi. Pienessä yhdistyksessä yhteishenki on kuitenkin tärkeä asia, joten sitä voi pyrkiä aina kehittämään. Onko se sitten työhyvinvointipäivien kautta vai jotenkin muuten, sitä voi suunnitella porukalla.

Kysymys 12. Onko sinulla puutiaisrokote? Koetko sen tarpeelliseksi?

Kahdella toimihenkilöllä oli rokote punkkien levittämää puutiaisaiivotulehdusta vastaan ja suurin osa oli sitä mieltä, että rokote olisi hyvä olla otettuna. Lisäksi moni oli sitä mieltä, että rokote ei olisi kallis investointi työnantajalle siihen nähden, että työntekijä mahdollisesti sairastuisi pureman saatuaan ja olisi pitkällä sairauslomalla. Kuten opinnäytetyön aiemmista luvuista selviää, Kihniö ja Parkano eivät ole ns. riskialuetta punkkien suhteen (Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos 2020) ja siksi työnantaja on yhdessä työterveyden kanssa päättänyt, että työnantaja ei toistaiseksi kustanna rokotetta.

Kysymys 13. Kuinka usein vuoden aikana olet poissa flunssan tai vastaavan lievemmän syyn takia?

Flunssan tai lievempien syiden takia toimihenkilöt olivat pois töistä hyvin harvoin, yksittäisiä päiviä vuodessa tai eivät kertaakaan vuoden aikana. Esiin nousi se, että Korona-epidemian takia kotiin voi jäädä herkemmin, kuin ennen, mutta tällöinkään ei olla sairauslomalla, vaan työt tehdään etänä. Kaikkiaan tilanne lyhyiden sairauslomien suhteen on siis todella hyvä, eikä siinä ole kehittämistä.

Kysymys 14. Ilmoitatko muille työntekijöille maastoon menemisestä?

Toimihenkilöistä kaksi ei ilmoita maastoon menemisestä, eikä koe sitä tarpeelliseksi. Loput ilmoittavat ainakin toisinaan ja monen mielestä olisi hyvä kehittää joku tapa, millä kertoo ainakin suunnan, mihin on mennyt. Ehdotuksina esiin nousi työhuoneen seinälle laitettava merkkautaulu, josta selviäisi suunta ja mahdollinen aika, jolloin on palaamassa. Lisäksi yhtenä vaihtoehtona esille tuli pöydälle jätettävä lappu.

Maastoon menemisen ilmoittamisessa on siis suurta vaihtelua. Kuitenkin haastattelujen ja taustatietojen perusteella juuri suurin riski toimihenkilötyössä on liukastuminen tai kompastuminen ja niistä mahdollisesti aiheutuvat vahingot. Ja tällaiset sattuvat usein juuri maastossa. Voisi siis olla hyvä kehittää sopiva tapa kertoa, minne on menossa. Tällöin joku tietää mistä mahdollisesti lähteä etsimään, jos toimihenkilö ei ole palannut. Ongelman kuitenkin osaltaan tuottaa se,

että toimihenkilön lähtiessä toimistolta, kohteita voi olla useita, eivätkä ne aina ole välttämättä tiedossa ennakoon.

Kysymys 15. Onko työliikenteessä tapahtunut tilanteita, joissa olisi ollut riskinä tapaturma?

Toimihenkilöille ei ollut tullut juuri vastaan vaaratilanteita liikenteessä, yksittäisiä tapauksia lukuun ottamatta. Niissäkään tilanteissa ei ollut sattunut mitään, vaan kyse oli normaalista liikenteessä usein näkyvistä tilanteista, jotka kuitenkin vältetään valppaudella. Kehitysajatuksina nousi esiin hands-free-laitteen käyttö ja yleinen tarkkaavaisuus liikenteessä. Kokonaisuudessaan ajot tapahtuvat enimmäkseen hiljaisilla teillä, mikä vähentää onnettomuuden mahdollisuutta.

Kysymys 16. Muita kehitysajatuksia tai huomioita työpaikkasi työturvallisuuteen liittyen?

Työturvallisuuteen liittyviä kehitysehdotuksia ei juuri noussut aiempien kysymysten ulkopuolelta, joka kertoo jo siitä, että kokonaisuus työturvallisuuden suhteen on yhdistyksessä hyvällä mallilla. Esiin tuli se, että maastossa liikkuesssa kannattaa kulkea omaan tahtiin ja ympäristöä huomioiden, eikä koeta mennä liian kiireellä. Lisäksi moni nosti esiin sen, että erilaisia varusteita ja välineitä on hyvin tarjolla, joten turvallisuus ei jää siitä kiinni.

Jo aiemmista kysymyksistä toistuneita asioita olivat mm. puutiaisrokotteen hyöty, maastosta paikantaminen ja se, että virkistyspäiviä voisi olla vaihtelevalla porukalla. Kaikkiaan siis tilanne vaikuttaisi olevan positiivinen työturvallisuuden suhteen.

8 POHDINTA

Aiheena työturvallisuuteen tutustumisen ja toimihenkilöiden haastattelujen jälkeen, voidaan todeta, että työturvallisuusasiat MHY Kihniö-Parkanossa ovat hyvässä kunnossa. Haastatteluista nousi esille vain yksittäisiä kehittämiskohteita ja suurimmalta osin toimihenkilöt vaikuttivat tyytyväisiltä oman työpaikkansa työturvallisuusasioihin.

Tämän opinnäytetyön pohjalta voi tehdä esimerkiksi huoneentaulun tai keksiä muun tavan, jonka avulla kerrotaan lyhyesti oleellisia työturvallisuuteen liittyviä asioita, jotka on syytä muistaa ja joita haastatteluissa nousi esille. Tällöin toimihenkilöiden ajatuksia pääsee esiin ja työturvallisuus pysyy esillä tärkeänä ja jatkuvasti kehitettävänä asiana.

Työturvallisuuteen liittyvät ohjeet ja säännöt olivat hyvin selvillä, koska niistä keskustellaan palavereissa, mutta suurin osa toimihenkilöistä ei ollut varmoja, mistä tiedot löytää kirjallisena. Työsuojelun verkkokansiota pitää muistuttaa kaikkia ja kertoa myös, että metsätehon työturvallisuusopas on hyvä yleisopas, jota voi toisinaan vilkaista. Työntekijöiden on tiedettävä työnantajan määrittelemät ohjeet ja määräykset, joita työhön liittyy.

Maastoon menon suhteen on kehitettävä jokin ilmoitustapa. Toimihenkilöt voivat merkitä maastokohteensa sähköiseen kalenteriin, josta sijainti olisi helposti muidenkin nähtävissä. Toimistolla tulisi olla myös osan toimihenkilöistä toivoma merkkautaulu, johon kirjoitetaan mihin on mennyt. Joka tapauksessa on oltava jokin merkintä, josta selviää mihin suuntaan toimihenkilö on mennyt, jos häntä ei näy takaisin. Työpaikan sisäinen Whatsapp-ryhmä on myös hyvä tapa ilmoittaa sijainnistaan ja siitä, mihin on menossa.

Huoneentaulussa tai vastaavassa täytyy muistuttaa siitä, että kypärää on käytettävä hakkuutyömaalla vieraillessa. Huoneentauluun pitää laittaa myös muistutus tarkkaavaisuudesta, koska liukastumiset ja kompastumiset olivat selkein riski. Myös 112-sovelluksesta on syytä muistuttaa.

Työilmapiiri oli enimmäkseen hyvä, mutta sitäkin voi pyrkiä kehittämään joka päivä. Tämä voi onnistua jo pienillä asioilla, kuten toisen avustamisella ja mielipiteiden kuulemisella ja ymmärtämisellä. Lisäksi virkistyspäiviä olisi hyvä olla silloin tällöin ja kaikkien kannattaisi myös osallistua niihin. Niitä voi myös suunnitella porukalla, jolloin niistä saadaan kaikille mahdollisen mieluisia.

Edellä mainitut asiat olivat oleellisimpia, mutta niiden lisäksi työpaikalla täytyy keskustella Parkanon toimiston ilmanvaihdon kehittämisestä, mahdollisista lyhyistä ensiapukurssien kertauksista vuosittain ja siitä, olisiko puutiaisrokote turhan suuri kustannus työnantajan maksettavaksi sen hyötyihin nähden. Kaikkiin työturvallisuus on kuitenkin hyvällä mallilla ja kehittäminen on enemmänkin vanhojen asioiden hiomista, kuin mitään suuria muutoksia.

LÄHTEET

Heinonen, I. 2017. Työn vaarojen selvittäminen ja arviointi metsänhoitoyhdistysten toimenkuivissa.

Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnista 20.1.2006/44.

Leinonen, V. 2015. Terveenä metsästä. 1. Painos. Työturvallisuuskeskus.

Metsäteho. 2019. Metsätyömaalla vierailu. Metsätehon ohje 6/2019.

Oireilu sisäympäristössä. 2020. Työterveyslaitos. Luettu 9.11.2020. <https://www.ttl.fi/tyoymparisto/sisaymparisto/oireilu-sisaymparistossa/>

Oppariapu. 2020. Oppariapu- Apua opinnäytetyön kirjoittamiseen. Luettu 20.5.2020. <https://oppiapu.wordpress.com/menetelmat/haastattelut/>

Pennonen, M. 2016. Älä tingi tauoista. Finla työterveys. Luettu 28.10.2020. <https://finla.fi/blogi/ala-tingi-tauoista-2/>

Riikilä, M. 2020. Tapaturman varalle. Metsälehti Makasiini 6/2020, 47.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2020. Työsuojelulainsäädäntö. Luettu 28.11.2020. <https://stm.fi/tyosuojelu/lainsaadanto>

Surveymonkey. 2020. Suljettujen ja avoimien kysymysten ero. Luettu 20.5.2020. <https://fi.surveymonkey.com/mp/comparing-closed-ended-and-open-ended-questions/>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2020. TBE-rokote eli "punkkirokote". Luettu 15.10.2020. <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/rokotteet-a-o/tbe-rokote-eli-punkkirokote>

Toimihenkilöhaastattelut. 2020. Haastattelut 20.10.2020. Haastattelija Marttila, H. Parkano.

Toimisto- ja tietotyö. 2020. Työterveyslaitos. Luettu 9.11.2020. <https://www.ttl.fi/tyoymparisto/ergonomian-tietopankki/toimisto-ja-tietotyö/>

Työehtosopimus. 2020. Yksityismetsätalouden työnantajat. Meto- Metsäalan asiantuntijat. Luettu 9.10.2020. https://www.luva.fi/wp-content/uploads/2020/06/YT_-METO-TES-2020_2022_korjattu_pdf.pdf

Työsuojelun toimintaohjelma. 2020. Metsänhoitoyhdistys Kihniö-Parkano.

Työturvallisuuskeskus. 2019. Työturvallisuus ja työsuojelu. 1. Painos. Helsinki. Työturvallisuuskeskus.

Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738.

Työturvallisuusopas. Metsätehon opas. 2020. Luettu 3.10.2020.
<http://puuhuolto.fi/tyoturvallisuusopas/>

Vahto, H. 2018. Työturvallisuus hakkuutyömaalla. Koskitukki. Luettu 13.10.2020. <https://www.koskitukki.fi/blogi/tyoturvallisuus-hakkuutyomaalla/>

Valtioneuvoston asetus puunkorjuutyön turvallisuudesta 23.8.2001/749.

LIITTEET

Liite 1. Toimihenkilöiden haastattelukysymykset

1. Ovatko työturvallisuuteen liittyvät säännöt ja ohjeistukset mielestäsi hyvin tiedossa työpaikallasi? Tiedätkö mistä ne löytyvät?
2. Onko sinulle sattunut työtapaturma? Jos on, seurasiko siitä jatkotoimenpiteitä, kuten asian selvittäminen ja miten se voitaisiin välttää jatkossa?
3. Oletko mielestäsi saanut työnantajalta riittävät välineet ja varusteet, jotta työsi voisi olla mahdollisimman turvallista? Mitä vielä tarvitset?
4. Oletko ensiaputaitoinen?
5. Mitä riskejä omasta mielestäsi työhösi maastossa sisältyy ja mitä sinulle on tullut vastaan? Onko sinulla niihin liittyen kehitysajatuksia?
6. Mitä riskejä omasta mielestäsi työhösi toimistossa sisältyy? Onko sinulla niihin liittyen kehitysajatuksia?
7. Onko työsi fyysisesti raskasta? Mitä tälle voisi tehdä?
8. Onko työsi henkisesti raskasta? Mitä tälle voisi tehdä?
9. Pystytkö tekemään työsi työajan puitteissa? Pystytkö pitämään riittävästi loma kerralla?
10. Kuinka toimit vieraillessasi metsurin luona? Entä hakkuu- tai ajokoneen?
11. Onko työpaikallasi hyvä yhteishenki? Oletko kokenut kiusaamista työpaikallasi?
12. Onko sinulla puutiaisrokote? Koetko sen tarpeelliseksi?
13. Kuinka usein vuoden aikana olet poissa flunssan tai vastaavan lievemmän syyn takia?
14. Ilmoitatko muille työntekijöille maastoon menemisestä?
15. Onko työliikenteessä tapahtunut tilanteita, joissa olisi ollut riskinä tapaturma?
16. Muita kehitysajatuksia tai huomioita työpaikkasi työturvallisuuteen liittyen?